

RECENZE

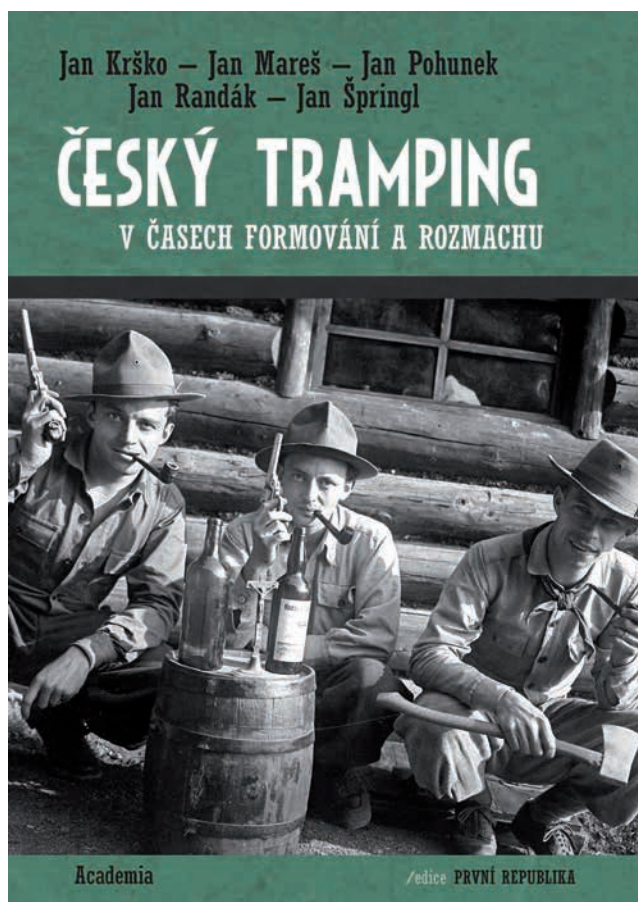
**JAN KRŠKO – JAN MAREŠ – JAN POHUNEK – JAN RANDÁK – JAN ŠPRINGL,
ČESKÝ TRAMPING V ČASECH FORMOVÁNÍ A ROZMACHU, ACADEMIA,
PRAHA 2019, 238 S., ISBN 978-80-200-2897-6.**

Jiří Andrs

O trampingu je v posledních několika letech slyšet, i když spíše než o vlastní aktivitu se jedná o jeho odbornou reflexi. Výstava zaměřená na dějiny trampingu byla v Músaionu Národního muzea k vidění od června 2018.¹ A jen zhruba o rok později se na knižních pultech objevil *Český tramping v časech formování a rozmachu*. Kniha si dává za cíl popsat prvorepublikovou, zakladatelskou éru tohoto socio-kulturního fenoménu – na rozdíl od výstavy, která se rozmáchlá až do dnešních dní.

Autoři hned na počátku deklarují, že se nesnažili sestavit běžné lineární dějiny. Nejde jim o to rozkošatělý fenomén trampingu vtěsnat do chronologicky a narativně sevřeného sledu událostí. Neodvolávají se ani k žádnému tradičnímu milníku, jakým je třeba často zmiňované založení povltavské osady Ztracená naděje. Namísto toho zpracovávají pět tematických oblastí (prostor, výchova, politika, popkultura, sport), jejichž optikou nazírají nejružnější atributy a aktivity skrývající se pod pojmem „tramping“. Autorům se přitom daří tyto pohledy propojovat a předkládaná kolektivní monografie tak není jen sadou příspěvků stojících netečně jeden vedle druhého. Naopak časté odkazy napříč kapitolami, volná návaznost, i postupné rozkrývání některých oblastí dávají tušit promyšlenou kooperaci uvnitř týmu. Kniha tak působí mnohem celistvějším dojmem než výše zmíněná výstava se svou narativní jednosměrkou určenou pro návštěvníka, který popochází od vitríny k vitrině.

I přes nelineární pojetí se knize daří tramping historizovat. Kořeny fenoménu nachází autoři v příměstské turistice konce 19. a počátku 20. století. Poukazují, že únikům do přírody se podobně jako později trampové věnovali před 1. světovou válkou široké vrstvy obyvatel. Už např. mladý Franz Kafka a jeho přátelé se volně toulali krajinou – jen svému počínání ještě neříkali tramping, nenosili subkulturně-stylotvorné oblečení a ani se při tom nevymezovali skrze jakékoliv jiné subkulturní distinkce. Probírány jsou také

souvislosti se skautingem, který předcházal trampské aktivity časově. Navíc v případě mnohých životních drah aktérů stál skauting na počátku jejich zájmu o trávení volného času v přírodě, protože jako děti chodili do skauta a s přicházející pubertou a mládím se přeorientovali na jeho volnější

¹ Spojovacím článkem výstavy Století trampingu i knihy *Český tramping v čase formování a rozmachu* je etnolog Jan Pohunek. Výstava Století trampingu viz <https://www.nm.cz/historicke-muzeum/stoleti-trampingu> (cit. 1. 11. 2019).

a divočejší obdobu – tramping. Další ze zdrojnic trampování pak podle autorů představovaly sport, jakož i populární kultura z počátků první republiky. Jednalo se zejména o dobrodružné romány z prostředí divokého západu, Kanady a Aljašky a němé americké westerny. Autoři se přitom od začátku zdráhají uvést jednoznačnou definici, co tramping vlastně byl, a je to dáno právě tímto pluralitním přístupem, který takovou definici výrazně znesnadňuje. Časté dobové příklady dokumentují, že sami aktéři častěji řešili, co tramping není, popřípadě, kde leží hranice pravověrného trampingu. V tomto negativním vymezování se ono nejasné symbolické jádro trampingu pravidelně umisťuje do kontrapozice k měšťákům, státním autoritám a uniformám všeho druhu.

Jestliže hledání kořenů trampingu působí důsledně a věrohodně i bez tradičních narativních milníků, je naopak ke škodě, že závěr knihy vyznívá možná až příliš do ztracena a nikde není ani nastíněn vývoj a nutná proměna trampingu za protektorátu a později. Jistě by přitom nešlo jen o vliv politických změn ve střední Evropě, ani o pouhé stárnutí aktérů, ale také o nástup nového generačního fenoménu – totiž swingu, jenž byl na vrcholu ve druhé polovině třicátých a ve čtyřicátých letech a nejspíš tramping částečně převrstvil.² Obě subkultury ztělesňovaly hodnotovou vzpouru proti generaci rodičů, ale zatímco tramping je dodnes symbolem národního svérázu a je zdůrazňováno, že se jednalo o původní českou subkulturu, swingaři se vyvíjeli a byli od počátku vnímáni coby více internacionální. Dají se tak zařadit

jako jedna z mnoha lokálních variant swingové subkultury přicházející z globálního jádra. Možná tehdy v tomto vznikla vzájemná distinkce mezi oběma subkulturami, která spolu s událostmi velkých dějin tramping ukotvila pevně v domácích poměrech.

Knihla *Český tramping v čase formování a rozmachu* se neprezentuje v prvním plánu jako akademická práce. Naopak je napsaná tak, aby si ji mohl přečíst každý. Na pozadí je nicméně znát solidní akademická průprava a zasvěcenec snadno zachytí její obrysy – viz např. kapitulu o trampském prostoru (prostorový obrat). Také empiričnost výkladu na některých místech je přínosem a převádí dobovou aktérskou perspektivu do hmatatelných parametrů, jako se to podařilo při výpočtu nákladů na cestu na Zakarpatskou Ukrajinu a jejich poměření s průměrnou dělnickou mzdou ve stejné době. Celkově vzato se jedná o velmi zdařilou popularizační práci, přesto ale některé otázky budou muset být časem otevřeny v akademickém prostředí. To by se týkalo konceptuálního zařazení trampingu do širších, transnacionálních sociálních procesů. Jak spolu souvisel nástup organizované modernity a zoficiálnění a konformizace trampských osad ve třicátých letech? To a podobné úvahy půjdou již výrazně obtížněji převést do popularizačního textu. Snad tedy autoři budou mít v budoucnu dost sil na to, aby trampské dějiny dále popularizovali, akademicky konceptuálně promýšleli a stihli při tom občas i nějaký ten čundr a spaní pod hvězdami.

² Srovnej Petr KOURA, *Swingaři a potápky v protektorátní noci. Česká swingová mládež a její hořkej svět*, Praha 2016.